

Examenul național de bacalaureat 2023

Proba E. c)

Istorie

Varianta 7

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Mivel a király habozott, hogy Petru Grozának adja a mandátumot, a szovjetek a megfélemlítés eszközeihez folyamodtak [...]. Andrei Vișinski azt közvetítette a királynak, hogy ő nem tekinthető felelősnek Románia (România) független államként való további létezéséért, amennyiben nem Petru Grozát nevezik ki miniszterelnöknek [...]. A Groza-kormány beiktatásának másnapján, 1945 március 7-én a párt központi vezetésével egy Ana Pauker által elnökölt gyűlést tartottak, amelyen részt vett Gheorghe Gheorghiu-Dej, Vasile Luca, Teohari Georgescu, Emil Bodnăraș, Iosif Rangheț és Chivu Stoica [...]. Mivel közvetlenül Moszkva segítségével jutott hatalomra [...], a Groza-kormányban ki kellett fejeznie háláját a szovjeteknek. Ennek következtében beleegyezett a gazdaság és a nemzeti erőforrások kizsákmányolásába azáltal, hogy aláírta Moszkvában [...] a Románia és a Szovjetunió közötti együttműködési egyezményt [...]. Tulajdonképpen arról a dokumentumról van szó, mely megteremtette a Szovromok létrehozásának jogi alapját, melyek olyan román-szovjet vegyes társaságok voltak, amelyek a román gazdaság legkülönbözőbb ágazataiban fejtették ki tevékenységüket, és gyakorlatilag ellenőrizték őket.

(G. Onișoru, Stalin și poporul rus... Democrație și dictatură în România contemporană)

B. „Petru Groza kormányának beiktatása növelte a kommunisták és szövetségeseik arányát a kormányban és ezáltal döntéshozó képességüket is. [...] Az 1946 novemberi választások jelentették a kommunisták első támadását a gazdaságot ellenőrző minisztériumok irányába. Decemberben Gheorghe Gheorghiu-Dej átvette a Nemzetgazdasági Minisztériumot, és 1947 áprilisáig átszervezte az intézményt. [...] 1948 júniusára a »proletárdiktatúra« felé vezető átmenet jogi szempontból befejezettnek tekinthető. 1947 utolsó napjaiban eltörölték a monarchiát [...], és 1948 áprilisában elfogadtak egy új alkotmányt, amely jogilag létrehozta a Román Népköztársaságot (Republica Populară Română), és átalakította a parlamentet Nagy Nemzetgyűléssé (Marea Adunare Națională). [...] Az államosítás előkészítése titokban és nagyon gyorsan történt, hogy ne adjanak lehetőséget erős ellenállási mozgalmak megjelenésére. Hivatalosan a gazdasági tevékenység államosításáról szóló döntés a Román Munkáspárt Központi Bizottságának 1948 június 9-11 között tartott plenáris gyűlésén született. A gyűlés utolsó napján, június 11-én a Minisztertanács elfogadta a törvénytervezetet. Ugyanazon a napon [...] a Nagy Nemzetgyűlés összeült, hogy megszavazza a dokumentumot. Tulajdonképpen az államosítás egyetlen nap alatt megtörtént.

(A. D. Aioanei, Moldova pe coordonatele economiei planificate. Industrializare, urbanizare, inginerii sociale, 1944-1965)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg az **A.** forrásban szereplő román-szovjet vegyes társaságokat! **2 pont**
2. Írjon ki a **B.** forrásból egy, az alkotmányra vonatkozó információt! **2 pont**
3. Nevezzen meg két olyan politikai vezetőt, aki az **A.** és a **B.** forrásban is előfordul! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy az államosítás nagyon gyorsan történt. **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra az **A.** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (az *okot* és az *okozatot*)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan külpolitikai eseményt, amelyben Románia részt vesz a hidegháború alatt! **6 pont**
7. Említsen meg egy hasonlóságot két olyan politikai gyakorlat között, amelyet Romániában a nemzeti kommunizmus időszakában alkalmaztak! **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„A törökök 1683-as bécsi veresége új fejezetet nyitott a Fejedelemségek (Principatele) történetében. [...] Şerban Cantacuzino (1678-1688) havasalföldi (Țara Românească) uralkodása jól példázza a függetlenség kivívására tett kísérletet a Habsburg Birodalomhoz való közeledés által [...]. A Habsburg Birodalommal folytatott tárgyalások [...] fontos lépést jelentenek azoknak a kísérleteknek a sorában, amelyek az Oszmán Birodalom fennhatóságának eltávolításával szándékozták megváltoztatni Havasalföld nemzetközi státusát.

Şerban Cantacuzino uralkodása [...] abszolutista módszerekkel segítette elő a központi hatalom megerősödését. A Román Fejedelemségek fennhatóságáért folytatott verseny kontextusában Şerban Cantacuzino megértette, hogy szükség van a központi hatalom megerősítésére a nagybojárság teljhatalmának megnyirbálásával. Şerban Cantacuzino politikai programjának célja az volt, hogy felszámolja a bojári pártok közötti harcokat, és megvalósítsa a belső stabilitást. Az uralkodó igyekezett [...] rendet teremteni az állami közigazgatásban [...], a gazdasági életben, és élénkíteni a más országokkal folytatott kereskedelmet, hogy uralkodása anyagi hátteret biztosítsa. Politikai programja azt vetítette előre, hogy Havasalföldön és Moldvában (Moldova) egyaránt a Cantacuzino családban öröklődik a trón, ugyanakkor egy olyan autoriter államot képzelt el, ahol a hatalmat egy autokrata uralkodó gyakorolja. Az uralkodó autoritásának helyreállítása a nagybojárság elleni megtorló intézkedéseket tett szükségessé [...].

Külpolitikájában Şerban Cantacuzino még Bécs ostroma óta a Habsburg Birodalommal való kapcsolatokra törekedett [...]. A Habsburgokhoz való közeledést azonban kiegyensúlyozta a Lengyelországgal és Oroszországgal fenntartott stabil kapcsolat, mintegy ellensúlyozva a császári birodalmi terjeszkedést [...]. Politikai tervei között szerepelt egy általános törökellenes felkelés szítása a Balkán-félszigeten a bolgárok és szerbek bevonásával, és távlatokban akár Konstantinápoly uralmával is számolt.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ş. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A forrásból kiindulva válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a forrás alapján azt a hatalmat, amely gyakorolta a fennhatóságot Havasalföld felett! **2 pont**
2. Írja ki azt a századot, amelyre a forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a havasalföldi uralkodót és a forrás alapján annak egy a balkáni térségre vonatkozó elképzelését! **6 pont**
4. Írjon ki a forrásból két információt Havasalföld és a Habsburg Birodalom viszonyára vonatkozóan! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva Havasalföld uralkodójának belpolitikájára vonatkozóan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, miszerint a Kárpátokon kívüli román térség egy központi intézményének képviselője részt vett a XV. századi diplomáciai kapcsolatokban! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a modern román állam megalakulásáról és fejlődéséről figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- nevezzen meg egy a modern román államra vonatkozó politikai tervezetet, amelyet a XVIII. század második fele és a XIX. század első fele között dolgoztak ki;
- mutasson be egy román történelmi eseményt az 1857 – 1866 közötti időszakból;
- nevezzen meg két olyan történelmi eseményt, amely során Románia (România) részt vesz a XIX. század második felének nemzetközi kapcsolataiban, és ezeknek egy-egy jellemzőjét;
- fejtse ki véleményét Romániának az 1916-1920 közötti külpolitikájára vonatkozóan, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.